Ta tak i taket - og finn riktig farge

Med mer farge på veggen oppstår en liten utfordring ved maling av tak - både "Bomull" og "Eggehvitt" kan fremstå som for gule. Spør derfor gjerne etter andre hvitfarger til tak og listverk.

Av Chera Westman/ifi.no, ifi.no

Øyet kan oppfatte minst 5.000 nyanser av hvitt, og forskjellene mellom en gulaktig hvit og en rødlig eller en nøytral hvit er stor, når de blir satt opp mot hverandre. De lyse fargene tar gjerne opp farge fra omgivelsene. En knallrød sofa eller et stort grønt tre utenfor vinduet, vil for eksempel kunne få hvitfargen på taket til å virke henholdsvis rosa eller grønn.

Med lyst tak spres lyset jevnt i rommet, til forskjell fra et gammelt gulnet eller skittent tak som kan virke som et lokk over hodet på oss. Men hvilken hvitfarge bør taket males i? Mulighetene er mange, og hvitt er langt fra bare hvitt! Her er ingen fasitsvar – noen velger hvit base uten brekkfarger og andre vil brekke fargen mot gult, grått, grønt eller rødt.

En enkel inndeling av takfarger er rene hvitfarger og svakt gultonede farger. I det norske, kalde lyset har det tradisjonelt vært anbefalt å blande inn noen varme nyanser av gult i det hvite. Eksempler på vanlige gultonede hvitfarger er de nærbeslektede fargene 0502-Y, S 0502-Y og S 1002-Y, med fargenavn som Egghvit, Bomull o.l. Men i kombinasjon med mange av veggfargene som er populære i dag skjærer disse varme hvite nyansene, og de oppleves skitne. Dette har medført at stadig flere velger de rene hvitfargene, som for eksempel hvit base eller S 0500-N.

Ta hensyn til listene

Det viktigste ved valg av hvitfarge til tak er at fargen passer til veggene. Taklistene males normalt i samme farge som taket, men brukes fabrikkmalte lister, må dette tas hensyn til, siden de som standard er malt med en gulhvit farge.

– Er rommet listfritt, står du mye friere til å velge farge på takmalingen, sier Line Jacobsen, som driver Nordsjö Idé & Design-butikk i Oslo.

I standardsortimentet i byggevarehandelen finnes foreløpig nesten utelukkende lister malt i en gulaktig hvitfarge, eller umalte lister som du maler selv i din kulør. Men flere produsenter lager lister malt med S 0500-N som er en nøytral, rent hvitfarge. Södra Interiör, som er ledende leverandør av listverk i Norge, har nylig lansert dette som en del av sitt standardsortiment.

– Etterspørselen er økende og vi ser vel for oss at dette faktisk blir standardfargen på både dører, vinduer og listverk på noe sikt, sier Truls Skaugen, markedsjef i Södra Interiör.

Også ferdigmalte takplater er nå nylig lansert i nøytrale hvitfarger.

– Vi har begynt å lage Smartpanel for tak i fargen 0500-N. Tidligere hadde vi den bare i Egghvit, sier Ann-Jeanette Myrland i Smartpanel.

Ferdigmalte takplater og lister kommer etter hvert også i en nøytral hvitfarge.

Matt eller blankt?

– Valg av glansgrad er et spørsmål om smak og behag, og en tilpasning til hvordan hjemmet ser ut for øvrig. Vi selger mest halvblankt eller silkematt til tak, men også helt matte eller helbalnke malinger, sier

Line Jacobsen.

På slette og greng-merkede tak av puss, betong, gips og duk er det vanlig å bruke så matt takmaling som mulig. Disse malingene er ofte ikke vaskbare, men refleksfrie og skjuler ujevnheter. Et unntak er takmaling for våtrom, som gjerne har halvblank glans og er vaskbar.

Med panelte tak står man friere å velge glansgrad. Noen går for det helt matte, mens andre mener høyblankt er best.

– For meg kommer det an på hvor dominerende taket er. Er det høyt under taket, med skråtak og vegger med tyngde, kan blank maling være fint. Med store vinduer kan til og med halvblank maling fremstå som blank i taket. Det er heller ikke alltid slik at matt skjuler og blankt fremhever. På matte paneltak som ikke reflekterer noe lys, synes alt! Mens refleksen i profilerte tak kan fungere som en kameleon og skjule skader, sier hun.

Våtromsmaling er ofte halvblank.

Rent hvitt:

Eksempel på rent hvitfarge: S 0500-N

Til vegger malt i rene hvitfarger passer det best å male tak, lister og andre detaljer i samme farge som veggen.

De trendy greige fargene har innslag av rødt og vil også gå fint mot rene hvitfarger i taket.

Rene gråfarger, og grått som trekker mot blått eller lilla, oppleves som kjølige. Til slike farger passer det også best med en ren hvitfarge, da gulaktige hvitfarger vil se skitne ut.

Gulaktig hvitt:

Eksempler på gulaktige hvitfarger: 0502-Y, S 0502-Y

Vegger malt i gråtoner som trekker mot det gule egner seg flott mot et tak malt i gulaktige hvitfarger, som 0502-Y og S 0502-Y.

De populære varme gråfargene, som går litt mot rødt, er flotte til gulaktige, hvite tak og taklister, men det går også fint til rene hvitfarger.

Fabrikkhvitt – hva er det?

Ferdigmalte takplater, taklister og gerikter har normalt fargen S 0502-Y, en farge som er hakket gulere enn 0502-Y. Men det leveres også listverk malt og takplater i en ren hvit (S 0500-N) på markedet.

Den som maler taklistene selv, gjør lurt i å bruke samme farge som i taket. En vanlig kombinasjon er å bruke en blankere maling på listene enn i taket, mens veggene males matte.

Dekkende eller transparent

Et alternativ til en dekkende maling for paneltak er transparent panellakk eller hardvoksoljer. Panellakk kan brekkes i ulike farger, og i tak brukes gjerne hvit panellakk, som gir et litt kalket og lysere preg. Panellakk kan brukes i flere sjikt for å forsterke effekten.

Andre produkter som brukes i tak er hardvoksoljer, panelvoks, vanntynnet lakk tilsatt hvite pigmenter, tak- og panelhvitt.

Ved transparente behandlinger vil alltid underlagets farge ha innvirkning på sluttresultatet. Et gammelt, gulnet paneltak vil kunne gjøres lysere med en transparent behandling, men resultatet skiller seg vesentlig fra samme behandling på et nytt panel.

Mer informasjon:

Alanor

Beckers

Flügger

Nordsjö

Scanox

Smartpanel